

του Φορέα Διαχείρισης στενών & εκβολών ποταμών
Αχέρωντα & Καλαμά

Περίεχόμενα

- Χελιδονίσματα 2015 1-3
- Editorial 2
- Εκθεση αναφοράς δραστηριοτήτων φύλαξης-επόπτευσης 3-5
- Εκτίμηση οικολογικής κατάστασης κόλπου Ηγουμενίτσας 6
- Παρακολούθηση θηλαστικών 7-10
- Αγριόγατα 11-12

Χελιδονίσματα 2015

Ο Φορέας Διαχείρισης Στενών και Εκβολών Ποταμών Αχέρωντα και Καλαμά σε συνεργασία με την Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, διοργάνωσε μια σειρά εκδηλώσεων για το καλωσόρισμα της Άνοιξης και των χελιδονιών, «Χελιδονίσματα 2015».

- Την Τρίτη 3 και Τετάρτη 4 Μαρτίου 2015, πραγματοποιήθηκαν εκδηλώσεις στο Κέντρο Πληροφόρησης Αμμουδιάς με τη συμμετοχή περίπου 200 μαθητών Δημοτικών Σχολείων της περιοχής (Μεσοποτάμου και του 1ου Δημοτικού Καναλακίου).
- Την Δευτέρα 16 και Τρίτη 17 Μαρτίου 2015, πραγματοποιήθηκαν εκδηλώσεις στην Ηγουμενίτσα στο «Πάνθεον» με τη συμμετοχή περίπου 300 μαθητών Δημοτικών Σχολείων της περιοχής (Πλαταριάς, Γραικοχωρίου, 1ο 2ο και 4ο Δημοτικό Ηγουμενίτσας).

συνέχεια σελ.3

αφιέρωμα Αγριόγατα

Παγκόσμιες Ημέρες για το Περιβάλλον

Φεβρουάριος

2 Παγκόσμια Ημέρα Υδροβιότοπων

Μάρτιος

- 14 Παγκόσμια Ημέρα Δράσης για τα ποτάμια
- 20 Διεθνής Ημέρα της Γης
- 21 Παγκόσμια Ημέρα Δασοπονίας
- 22 Παγκόσμια Ημέρα για το Νερό
- 23 Παγκόσμια Ημέρα Μετεωρολογίας

Απρίλιος

- 22 Ημέρα της ΓΗΣ
- 24 Παγκόσμια Ημέρα Κατάρτησης των Πειραμάτων σε Ζώα

Μάιος

- 22 Παγκόσμια Ημέρα Βιοποικιλότητας
- 23 Παγκόσμια Ημέρα Χελώνων
- 24 Ευρωπαϊκή Ημέρα Πάρκων

Ιούνιος

- 5 Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος
- 8 Παγκόσμια Ημέρα Ωκεανών
- 15 Παγκόσμια Ημέρα Ανέμου
- 17 Παγκόσμια Ημέρα κατά της Ερημοποίησης και της Ξηρασίας

Σεπτέμβριος

- 16 Διεθνής Ημέρα για τη Διατήρηση της Στοιβάδας του Οζόντος
- 18 Παγκόσμια Ημέρα Εθελοντικού Καθαρισμού των Ακτών
- 22 Παγκόσμια Ημέρα χωρίς αυτοκίνητο

Οκτώβριος

- 2 Παγκόσμια Γιορτή των Πουλιών
- 4 Παγκόσμια Ημέρα των Ζώων
- 13 Διεθνής Ημέρα Μείωσης των Φυσικών Καταστροφών
- 24 Παγκόσμια Ημέρα Ακτών

Νοέμβριος

- 6 Παγκόσμια Ημέρα για την Παρεμπόδιση της Εκμετάλλευσης του Περιβάλλοντος στον Πόλεμο και τις Ένοπλες Συγκρούσεις
- 14 Παγκόσμια Ημέρα Ανακύκλωσης

Δεκέμβριος

- 11 Παγκόσμια Ημέρα του Βουνού

editorial

Με την έκδοση του 6ου τεύχους, ολοκληρώνεται ο κύκλος εκδόσεων του περιοδικού «Platalea» για το έτος 2014. Σε αυτήν την έκδοση παρουσιάζεται, μεταξύ άλλων το έργο του Τμήματος Επόπτευσης - Φύλαξης του φορέα, με συνοπτική αναφορά στις δραστηριότητες των φυλάκων και στα ευρήματα της επόπτευσης για τα έτη 2012 έως 2014.

Επίσης, καθώς για ακόμη μια χρονιά γιορτάσαμε με μεγάλη επιτυχία τα χελιδονίσματα με συμμετοχή μαθητών από δημοτικά σχολεία της περιοχής, στις σελίδες μας μπορείτε να βρείτε σχετικό υλικό.

Στο πλαίσιο του προγράμματος παρακολούθησης ειδών και τύπων οικοτόπων που υλοποιείται στις προστατευόμενες περιοχές Κалаμά-Αχέροντα, βρίσκεται σε εξέλιξη αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης, κατά προτεραιότητα τριών προστατευόμενων ειδών θηλαστικών (αρκούδα, λύκος, βίδρα) αλλά και άλλων σημαντικών για της περιοχές αυτές ειδών (αγριόχοιρος, ζαρκαδί, τσακάλι, αγριόγατα).

Η αγριόγατα είναι η επιλογή του αφιερώματος για αυτό μας το τεύχος. Ένα σημαντικό είδος πανίδας που απαντάται στις προστατευόμενες περιοχές των ποταμών Κалаμά και Αχέροντα.

Το Τμήμα Βιολογικών Εφαρμογών και Τεχνολογιών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, σε συνεργασία με τον Φορέα Διαχείρισης και τον Οργανισμό Λιμένα Ηγουμενίτσας, πραγματοποίησαν μηνιαίες δειγματοληψίες μεταξύ Οκτωβρίου 2012 και Σεπτεμβρίου 2013 σε αντιπροσωπευτικούς σταθμούς του κόλπου Ηγουμενίτσας με σκοπό την εκτίμηση της οικολογικής του κατάστασης. Στο τεύχος μας, σας παρουσιάζουμε μια σύνοψη της ενδιαφέρουσας αυτής μελέτης που έχει αξιοποιηθεί ως δείκτη το αόρατο βακτηριοπλαγκτό!

Συνέχεια πρόκειται να δοθεί στις εκδόσεις του περιοδικού Platalea το προσεχές έτος.

Ο Πρόεδρος
Κομηνός Θεόδωρος

Χρηματοδότηση:
ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ

Εκδότης:

Φορέας Διαχείρισης Στενών και Εκβολών Ποταμών Αχέροντα και Κалаμά

Σχεδιασμός - Επιμέλεια έκδοσης - Παραγωγή:

Cantrel Προβολή Επικοινωνία

Τα Χελιδόνια της Ελλάδας

Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία

Και πους δεν τα ξέρεις! Τα χελιδόνια, τα αγαπημένα πουλιά που ο φθινόπωρος φέρνει τον άνεμο και η αναγέννησή τους τον αρχή του χειμώνα. Παύσει, όλα τα χελιδόνια που βλέπουμε στον ουρανό δεν είναι ίδια. Διαφέρουν ως προς το σχήμα, το χρώμα, τον τρόπο που φιλάνε την φωλιά τους και το μέρος όπου τα βλέπεις γενικά.

Το Λευκοχελιδόνο (Delichon urbica)
Είναι λευκό στο κάτω μέρος του σώματός του. Στο επάνω μέρος είναι επίσης λευκό ή άσπρη της ουράς (αυραυμένη). Η φωλιά του είναι εντελώς κλειστή εκτός από ένα μικρό ανοίγμα στο επάνω μέρος.

Το Μυλοχελιδόνο (Hirundo rustica)
Μοιάζει πολύ με το Σταυροχελιδόνο, αλλά το πάνω μέρος της βόρας της ουράς είναι ανοιχτόχρωμο. Η φωλιά του είναι εντελώς κλειστή με ένα διάδρομο από κλειστή στο επάνω μέρος.

Το Σταυροχελιδόνο (Hirundo rustica)
Έχει έντονα φαιλιωτά ουρά και κοκκινωτό λαιμό. Η φωλιά του είναι φτιαγμένη με λάσπη και ξηρά κόπρα. Κλείζει με μια κορπί εντελώς ανοιχτή στο επάνω μέρος.

Το Ορχοχελιδόνο (Hirundo praedator)
Είναι κίτρινο σαν το βρασιλιανό αλιό το κάτω μέρος του σώματος είναι πιο λευκό και έχει μια κορπί κλειστή στο κομμάτι. Πολλά ορχοχελιδόνα φιλάνουν πολύ κοντά τις φωλιές τους και συνηθίζουν να ανοίγουν τις φωλιές σε κάποιες τρύπες του κτίσματος του κτίσματος, συνήθως κοντά στο νερό.

Το Βραγοχελιδόνο (Ptyoprogne rupestris)
Είναι κίτρινο και η ουρά του είναι τετραγωνισμένη. Η φωλιά του μοιάζει με του Σταυροχελιδόνο. Είναι το μοναδικό χελιδόνο που μπορούμε να δούμε το χειμώνα στην Ελλάδα.

Εικόνα: Π. Δουλάκης

Μαριάνθη Παπαγιάννη
Υπεύθυνη τομέα ενημέρωσης

Οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν περισσότερα για τον τρόπο ζωής και το μεταναστευτικό ταξίδι των χελιδονιών μέσα από την προβολή σχετικής παρουσίασης όπως και με ζωγραφιές, κατασκευές και χειροτεχνίες, που έκαναν με την βοήθεια του προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης και εθελοντών. Οι μικροί μαθητές ενθουσιάστηκαν με την κατασκευή χελιδονοφωλιών από πυλό, της οποίες πήραν μαζί τους για να της τοποθετήσουν στο σχολείο ή σε οποιοδήποτε άλλο χώρο κρίνουν ασφαλή μετά από τις συμβουλές που τους δόθηκαν κατά την παρουσίαση.

Στα παιδιά και στους εκπαιδευτικούς μοιράστηκε η νέα έντυπη εφημερίδα μας με τις δράσεις και τα νέα του Φορέα καθώς και ενημερωτικά φυλλάδια για την ανάδειξη της προστατευόμενης περιοχής.

Ευχαριστούμε θερμά όλα τα σχολεία που συμμετείχαν, τους εθελοντές («Μαμάδες Ηγουμενίτσας») που βοήθησαν στην πραγματοποίηση της εκδήλωσης και το Δήμο Ηγουμενίτσας για την παραχώρηση της αίθουσας του «Πάνθεον».

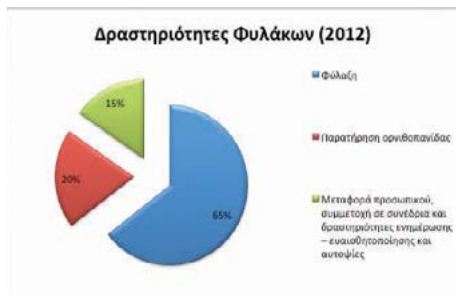
2012-2013 Έκθεση αναφοράς δραστηριοτήτων φύλαξης - επόπτευσης

Το Τμήμα Επόπτευσης – Φύλαξης του Φορέα Διαχείρισης Στενών και Εκβολών Ποταμών Αχέροντα και Καλαμά (ΦΔ) εφαρμόζει Σχέδιο Φύλαξης, το οποίο παρουσιάζεται παρακάτω και υλοποιείται από τους Φύλακες του ΦΔ. Σύμφωνα με το Σχέδιο Φύλαξης, έχουν δημιουργηθεί οκτώ (8) διαδρομές επόπτευσης, οι οποίες καλύπτουν το σύνολο της περιοχής αρμοδιότητας του ΦΔ. Το πρόγραμμα επόπτευσης που ακολουθείται κατ' εφαρμογή του Σχεδίου είναι εβδομαδιαίο, γεγονός που το καθιστά ευέλικτο για την κάλυψη των εποχικών και καθημερινών αναγκών, όπως σε περιόδους κυνηγητικής απαγόρευσης οπότε εντείνονται οι περιπολίες στις περιοχές όπου ασκούνται έντονες θηρευτικές πιέσεις. Κατά τις περιπολίες, χρησιμοποιείται εξοπλισμός επόπτευσης όπως κιάλια και τηλεσκόπια καθώς και καταγραφικές συσκευές τόσο για τη λήψη φωτογραφιών όσο για τον εντοπισμό θέσης μέσω του Παγκόσμιου Συστήματος Θεσιθεσίας (GPS).

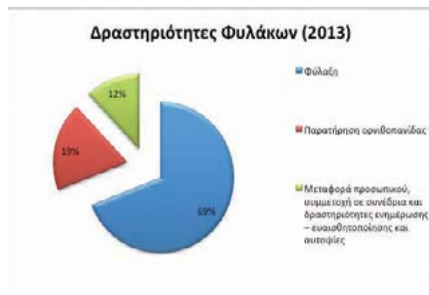
Αξίζει να τονιστεί ότι, όπως θα φανεί και παρακάτω, οι δραστηριότητες των φυλάκων καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα που αδρομερώς διατυπωμένο περιλαμβάνει από την επόπτευση της καθορισμένης, για την εκάστοτε βάρδια, περιοχής μέχρι μεταφορά ενημερωτικού υλικού ή εξοπλισμού από την έδρα του ΦΔ προς όποιο προορισμό χρειαστεί για την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών του ΦΔ.

Στην παρούσα έκθεση παρουσιάζονται συνοπτικά οι δραστηριότητες και τα ευρήματα του Τμήματος Επόπτευσης – Φύλαξης του ΦΔ για τα έτη 2012, 2013 και 2014. Οι δραστηριότητες εκτείνονται σε ένα ευρύ φάσμα από τη Φύλαξη της περιοχής χωρικής αρμοδιότητας του Φορέα μέχρι την παρακολούθηση (monitoring) των ειδών ορνιθοπανίδας που απαντά σε αυτές τις περιοχές καθώς και τη συμμετοχή σε συνέδρια, ενημερωτικές εκδηλώσεις, δραστηριότητες ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης, αυτοψίες μαζί με το επιστημονικό προσωπικό, συνεργασία με επισκέπτες επιστήμονες κ.α.

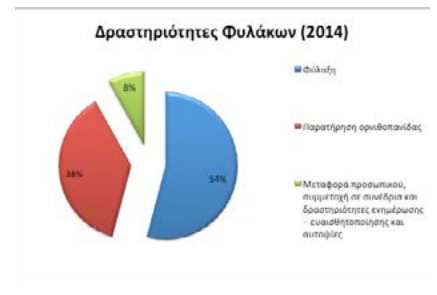
Διάγραμμα 1. Συγκεντρωτικά, οι δραστηριότητες των Φυλάκων του ΦΔ για το έτος 2012, σε σύνολο 451 βαρδιών – περιπολιών (με 3.608 ώρες επόπτευσης – φύλαξης) κατανέμονται ως ακολούθως:

Διάγραμμα 2. Συγκεντρωτικά, οι δραστηριότητες των Φυλάκων του ΦΔ για το έτος 2013, σε σύνολο 443 βαρδιών – περιπολιών (με 3.544 ώρες επόπτευσης – φύλαξης) κατανέμονται ως ακολούθως:

Διάγραμμα 3. Συγκεντρωτικά, οι δραστηριότητες των Φυλάκων του ΦΔ για το έτος 2014, σε σύνολο 463 βαρδιών – περιπολιών (με 3.704 ώρες επόπτευσης – φύλαξης) κατανέμονται ως ακολούθως:

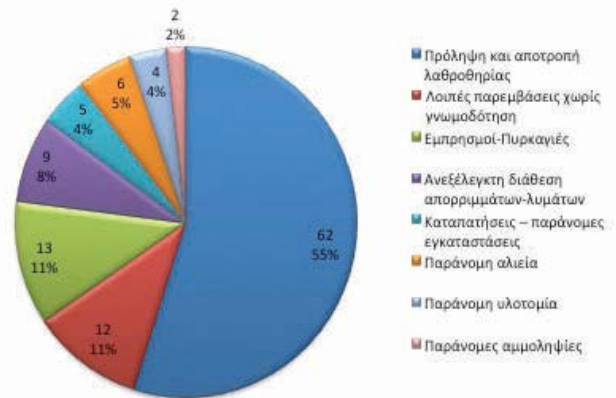
Καταγραφή ευρημάτων επόπτευσης ανα έτος

2012

Οι παράνομες δραστηριότητες που εντοπίστηκαν κατά τις εποπτεύσεις του 2012 ανήλθαν στις 113. Συγκεντρωτικά, κατά την επόπτευση των περιοχών ευθύνης του Φορέα καταγράφηκε ένα σύνολο παραβάσεων που απεικονίζεται στο γράφημα που ακολουθεί, στο οποίο παρουσιάζεται και το πλήθος των περιπτώσεων σε κάθε κατηγορία (επάνω από το ποσοστό).

Σε μεγαλύτερο ποσοστό αφορούν την Πρόληψη και αποτροπή της λαθροθηρίας (55%), παρεμβάσεις που πραγματοποιήθηκαν χωρίς προηγουμένως να έχει γνώση η υπηρεσία και χωρίς να έχει γνωμοδοτήσει αρμοδίως (π.χ. κατασκευές, εκκερσώσεις, διανοίξεις δρόμων κ.α. - 11%), τον εντοπισμό πυρκαγιών (11%) και την ανεξέλεγκτη διάθεση απορριμμάτων - λυμάτων (8%).

Ευρήματα Επόπτευσης (2012)

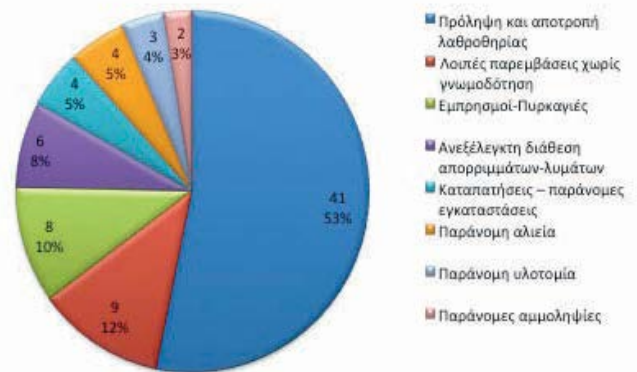

2013

Οι παράνομες δραστηριότητες που εντοπίστηκαν κατά τις εποπτεύσεις του 2013 ανήλθαν στις 77. Όπως και προηγουμένως, τα ευρήματα της επόπτευσης απεικονίζονται στο γράφημα που ακολουθεί, στο οποίο παρουσιάζεται και το πλήθος των περιπτώσεων σε κάθε κατηγορία (επάνω από το ποσοστό).

Σε μεγαλύτερο ποσοστό αφορούν την Πρόληψη και αποτροπή της λαθροθηρίας (53%), παρεμβάσεις που πραγματοποιήθηκαν χωρίς προηγουμένως να έχει γνώση η υπηρεσία και χωρίς να έχει γνωμοδοτήσει αρμοδίως (π.χ. κατασκευές, εκκερσώσεις, διανοίξεις δρόμων κ.α. - 12%), τον εντοπισμό πυρκαγιών (10%) και την ανεξέλεγκτη διάθεση απορριμμάτων - λυμάτων (8%).

Ευρήματα Επόπτευσης (2013)

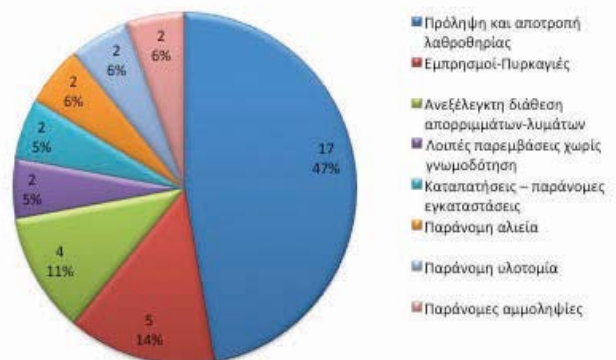

2014

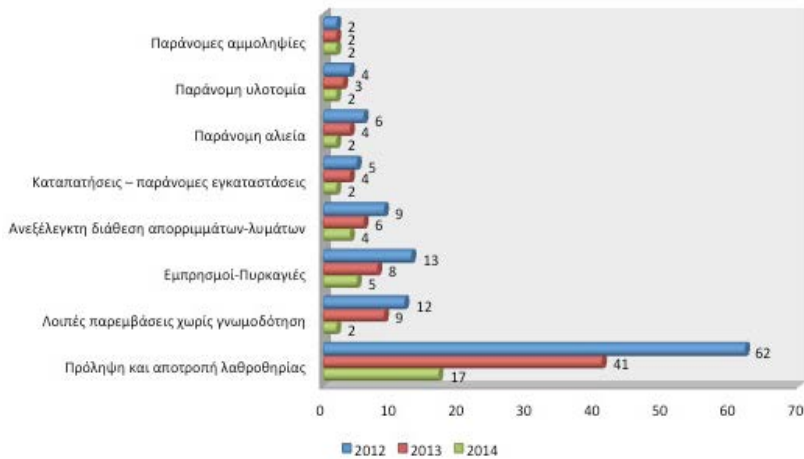
Οι παράνομες δραστηριότητες που εντοπίστηκαν κατά τις εποπτεύσεις του 2014 ανήλθαν στις 36. Όπως και προηγουμένως, τα ευρήματα της επόπτευσης απεικονίζονται στο γράφημα που ακολουθεί, στο οποίο παρουσιάζεται και το πλήθος των περιπτώσεων σε κάθε κατηγορία (επάνω από το ποσοστό).

Σε μεγαλύτερο ποσοστό αφορούν την Πρόληψη και αποτροπή της λαθροθηρίας (47%), τον εντοπισμό πυρκαγιών (14%) και την ανεξέλεγκτη διάθεση απορριμμάτων - λυμάτων (11%).

Ευρήματα Επόπτευσης (2014)

Πλήθος περιστατικών ανά κατηγορία και έτος

Ανέστης Μαρτίνης Φύλακας, **Ευφροσύνη Φιλίππου** Φύλακας
Κοσμάς Κόντος Φύλακας, **Χρήστος Διαμάντης** Φύλακας
Ανδρέας Μάντος Φύλακας, **Κωνσταντίνης Αλέξανδρος** Περιβαντολόγος

Συμπεράσματα

Στο είδος, η ένταση και ο τρόπος των παρανόμων δραστηριοτήτων επηρεάζουν καθοριστικά την οικολογική κατάσταση της περιοχής αλλά και των προστατευτέων αντικειμένων των χερσαίων και των υδροτοπικών οικοσυστημάτων των ποταμών Αχέροντα και Καλαμά καθώς και του Έλους Καλοδικίου. Στόχος του Τμήματος Φύλαξης – Επόπτευσης είναι η καθημερινή και ενδεδειγμένη επίπτωση της περιοχής αρμοδιότητας του ΦΔ ώστε να μειωθούν τα περιστατικά παραβατικής συμπεριφοράς, κυρίως μέσω της πρόληψης και σε μικρότερο βαθμό της καταστολής (με την ενημέρωση και την κατ' επέκταση εμπλοκή συναρμόδιων υπηρεσιών που είναι υπεύθυνες για την τήρηση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας). Για το λόγο αυτό, εκτός από την καθημερινή επίπτωση των περιοχών σημαντικό ρόλο στην αποτελεσματικότητα του Τμήματος Φύλαξης – Επόπτευσης του ΦΔ διαδραματίζει και η ενημέρωση τόσο των δραστηριοποιούμενων στις περιοχές ευθύνης του ΦΔ (μέσω δράσεων ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης) όσο των συναρμόδιων υπηρεσιών (μέσω της συγκέντρωσης και διάχυσης της απαραίτητης πληροφορίας από το ΦΔ προς αυτές).

Στο γράφημα που ακολουθεί παρουσιάζονται συγκεντρωτικά οι παραβάσεις που έχουν καταγραφεί στην περιοχή της χωρικής αρμοδιότητας του ΦΔ κατά τα έτη 2012, 2013 και 2014. Παρατηρείται ότι για τα προαναφερόμενα έτη, το πλήθος των καταγεγραμμένων παράνομων δραστηριοτήτων βαίνει φθίνον για όλες τις κατηγορίες παρόλο που η ένταση της φύλαξης δεν άλλαξε σημαντικά (451 περιπολίες για το 2012, 443 για το 2013 και 463 για το 2014). Αυτό θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι αποτελεί μια ένδειξη της βελτίωσης της κατάστασης στις περιοχές της χωρικής αρμοδιότητας του ΦΔ που έχει επιφέρει η ύπαρξη και λειτουργία του. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι στις υπό συζήτηση περιοχές έχουν αντιμετωπιστεί ή έχουν προληφθεί (μέσω της ενημέρωσης κυνηγών που εντοπίστηκαν κοντά σε περιοχές όπου απαγορεύεται η θήρα) αποτελεσματικά 62, 41 και 17 κρούσματα (ή πιθανά κρούσματα) λαθροθηρίας για τα έτη 2012, 2013 και 2014 αντίστοιχα. Κατά τον τρόπο αυτό, μειώνονται οι παράνομα ασκούμενες θηρευτικές πιέσεις, κυρίως στις Εκβολές των ποταμών Αχέροντα (με ιδιαίτερη ένταση στα Έλη Αμμουδιάς και Κερέντζας) και Καλαμά (με ιδιαίτερη ένταση στην παλιά κοίτη του και στους Βάλτους Σαγιάδας) καθώς και στο Έλος Καλοδικίου.

Επίσης, αξίζει να σημειωθεί ότι περίπου στο 10% των περιπτώσεων ο εντοπισμός της παράνομης δραστηριότητας έγινε κατόπιν καταγγελίας, κυρίως από κατοίκους των περιοχών, ενώ το 90% ήταν αποτέλεσμα της ενδεδειγμένης επίπτωσης της περιοχής από τους Φύλακες του ΦΔ.

Εκτίμηση της οικολογικής κατάστασης του κόλπου της Ηγουμενίτσας με δείκτη το αόρατο βακτηριοπλαγκτό!

Καραγιάννη Ήρα

Λέκτορας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Το υδάτινο στοιχείο και κυρίως οι παράκτιες περιοχές αποτελούσαν ανέκαθεν και σε παγκόσμια κλίμακα πόλο έλξης ανθρωπογενών δραστηριοτήτων. Ο κόλπος της Ηγουμενίτσας χωρίς να αποτελεί εξαίρεση, συγκεντρώνει στη σχετικώς μικρή έκτασή του σημαντικές δραστηριότητες στον τομέα της ναυτιλίας, του τουρισμού, της αλιείας και της ιχθυοκαλλιέργειας. Παράλληλα δέχεται πιθανόν σημαντικές επιδράσεις από την χέρσου δεδομένου ότι γύρω από τον κόλπο βρίσκεται μία γρήγορα αναπτυσσόμενη πόλη με πληθυσμό που υπερβαίνει τις 25.000 ενώ στα όρια της βρίσκεται ένα ημιφυσικό οικοσύστημα που περιλαμβάνεται στο δίκτυο NATURA (GR 2120001). Τα χαρακτηριστικά αυτά καθιστούν ιδιαίτερα σημαντική και επιστημονικώς ενδιαφέρουσα τη μελέτη της οικολογικής κατάστασης του κόλπου. Για το σκοπό αυτό και στα πλαίσια του ερευνητικού προγράμματος «Εκτίμηση της οικολογικής κατάστασης του Κόλπου της Ηγουμενίτσας με συνδυασμό κλασικών και σύγχρονων μεθόδων» που διενεργείται από το Τμήμα Βιολογικών Εφαρμογών και Τεχνολογιών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και σε συνεργασία με τον Φορέα Διαχείρισης Στενών και Εκβολών των Ποταμών Αχέροντα Καλαμά και τον Οργανισμό Λιμένα Ηγουμενίτσας πραγματοποιήθηκαν μηνιαίες δειγματοληψίες μεταξύ Οκτωβρίου 2012 και Σεπτεμβρίου 2013 σε αντιπροσωπευτικούς σταθμούς του κόλπου (νέο και παλιό λιμάνι, πλησίον του βιολογικού καθαρισμού, ανοιχτά από την παραλία Δρέπανο και στην βόρεια πλευρά του κόλπου πλησίον του ημιφυσικού οικοσυστήματος).

Το βακτηριοπλαγκτό, δηλαδή αιωρούμενοι στο νερό μικροοργανισμοί με ρόλο-κλειδί στην ανοργανοποίηση της οργανικής ύλης και τους βιογεωχημικούς κύκλους των χημικών στοιχείων αποτέλεσε έναν από τους δείκτες της μελέτης. Για το ρόλο τους μέσα στα οικοσυστήματα τα βακτήρια αποκαλούνται και ως «οι χημικοί του πλανήτη». Για τη διερεύνηση της σύνθεσης των βιοκοινωνιών του (ποιοί οργανισμοί βρίσκονται στην υδάτινη στήλη του κόλπου) χρησιμοποιήθηκαν τα σύγχρονα εργαλεία της μοριακής βιολογίας και της βιοπληροφορικής. Τα αποτελέσματα δείχναν διακριτή εποχιακή διακύμανση όσον αφορά την υπό μελέτη παράμετρο ενώ οι διαφορές μεταξύ των σταθμών ήταν λιγότερο σημαντικές. Με άλλα λόγια, περισσότερο η εποχή και λιγότερο το σημείο δειγματοληψίας επηρέασε τα ευρήματά μας παρά το ότι βρισκόμαστε σε έναν κλειστό σχετικά κόλπο. Τους χειμερινούς μήνες μέχρι τις αρχές της άνοιξης ο επικρατέστερος εκπρόσωπος του βακτηριοπλαγκτού ήταν ένα βακτήριο (περισσότερο από 200 φορές μικρότερο από την τελεία στο τέλος της φράσης) –με την ονομασία

SAR11– που εκτιμάται ότι είναι από τους αφθονότερους οργανισμούς στον παγκόσμιο ωκεανό και από τους πιο επιτυχημένους όσον αφορά την οικολογία του δεδομένου ότι πλέον ανιχνεύεται σε πολλά διαφορετικά θαλάσσια περιβάλλοντα, στην ανοιχτή θάλασσα αλλά και πλησιέστερα στις ακτές. Η αφθονία του SAR11 μειώθηκε ξαφνικά τον Μάιο σε όλους τους σταθμούς δειγματοληψίας ενώ άλλα βακτήρια τα οποία φαίνεται ότι έχουν την ικανότητα να διασπούν την οργανική ύλη που παράγεται μετά τις φυτοπλαγκτικές ανθίσεις αυξήθηκαν. Πράγματι, μετρήσεις της φωτοσυνθετικής χρωστικής χλωροφύλλης δείχνουν μία φυτοπλαγκτική άνθιση ως αποτέλεσμα των φυσικοχημικών χαρακτηριστικών του νερού ήδη από τον Ιανουάριο στην περιοχή. Στη συγκεκριμένη μελέτη και με την συγκεκριμένη προσέγγιση που επιτρέπει την σε βάθος μελέτη της σύνθεσης του βακτηριοπλαγκτού δεν ανιχνεύτηκαν παθογόνοι μικροοργανισμοί αν και το καλοκαίρι εντοπίστηκε το γένος *Vibrio* στο οποίο ανήκουν παθογόνα στελέχη που προκαλούν υδατογενείς λοιμώξεις. Η φυσική παρουσία του στην περιοχή την συγκεκριμένη εποχή του έτους φαίνεται να σχετίζεται με την παρουσία κάποιων ειδών φυτοπλαγκτού. Παράλληλα, είναι ενδιαφέρον να αναφερθεί ότι δεν ανιχνεύθηκαν μικροοργανισμοί οι οποίοι να έχουν προέλευση από το χερσαίο περιβάλλον ή από εσωτερικά επιφανειακά ύδατα εύρημα που δείχνει μικρή επίδραση της χέρσου στο οικοσύστημα. Τέλος, το χρονοχωρικό πρότυπο σύστασης της βιοκοινωνίας του βακτηριοπλαγκτού (μικρές διαφοροποιήσεις μεταξύ των σταθμών δειγματοληψίας αλλά σημαντική επίδραση της εποχής) υποδεικνύει ομοιογένεια των υδάτων η οποία πιθανόν προκύπτει από την κυκλοφορία του νερού στην περιοχή και την επίδραση της ανοιχτής θάλασσας.

Η παρούσα πράξη συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης- ΕΤΠΑ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ – ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ – ΗΠΕΙΡΟΥ 2007-2013» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ 2007-2013) και επέτρεψε για πρώτη φορά την μελέτη τόσο σε χωρική όσο και σε χρονική κλίμακα του βακτηριοπλαγκτού σε ένα παράκτιο οικοσύστημα με ποικίλες ανθρωπογενείς επιδράσεις. Τα αποτελέσματα θα συνδυαστούν με άλλους δείκτες μελέτης (ιούς και μακροβενθικές κοινότητες) προκειμένου να προκύψει η οικολογική κατάσταση του κόλπου και στο σύνολο τους θα αποτελέσουν δεδομένα αναφοράς για την βιοπαρακολούθηση του κόλπου Ηγουμενίτσας.

Παρακολούθηση των θηλαστικών

στις προστατευόμενες περιοχές Καλαμά-Αχέροντα

Τα θηλαστικά, προστατευόμενα ή μη, αποτελούν μια από τις πιο «χαρισματικές» ομάδες ζωικών οργανισμών. Αν και αποτελούν ένα μικρό μόνο μέρος της συνολικής βιοποικιλότητας, εντούτοις, η υψηλή αναγνωρισιμότητά τους σε ένα ευρύ κοινωνικό φάσμα, η μακρόχρονη αλληλεπίδραση τους με τον άνθρωπο της Ελληνικής υπαίθρου και τις δραστηριότητές του (γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα), οι πλείστες αναφορές τους σε μύθους και τοπικές ιστορίες ως απόρροια του ανταγωνισμού ή θαυμασμού, προσδίδουν σε αυτά σημαντική συμβολική αξία, καθιστώντας τα εν δυνάμει εμβληματικά είδη.

Είδη ενδιαφέροντος

Γιώργος Ηλιόπουλος

Δρ. Βιολογίας

Στο πλαίσιο του προγράμματος παρακολούθησης ειδών και τύπων οικοτόπων που υλοποιείται στις προστατευόμενες περιοχές Καλαμά-Αχέροντα βρίσκεται σε εξέλιξη αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης, κατά προτεραιότητα τριών προστατευόμενων ειδών θηλαστικών (αρκούδα, λύκος, βίδρα) αλλά και άλλων σημαντικών για της περιοχές αυτές ειδών (αγριόχοιρος, ζαρκάδι, τσακάλι, αγριόγατα).

Η **αρκούδα (Ursus arctos)**, ο **λύκος (Canis lupus)** και η **βίδρα (Lutra lutra)**, περιλαμβάνονται

- α) στη διεθνή σύμβαση της Βέρνης (παρ. II) σύμφωνα με την οποία απαγορεύεται η σύλληψη, κατοχή και ο φόνος ατόμων των ειδών αυτών, το εμπόριο τους (νεκρού ή ζωντανού) ή τμημάτων αυτών και η υποβάθμιση ή καταστροφή των τόπων αναπαραγωγής τους,
- β) στη κοινοτική Οδηγία 92/43 ΕΟΚ “για την διατήρηση των φυσικών οικοτόπων και της άγριας πανίδας και χλωρίδας”, (παρ. II, IV),
- γ) στη σύμβαση της Ουάσιγκτον “για την ρύθμιση του διεθνούς εμπορίου απειλούμενων ειδών άγριας πανίδας και χλωρίδας”, (CITES). Σύμφωνα με την πιο πρόσφατη έκδοση του κόκκινου βιβλίου των σπονδυλόζων (EZE, 2009) η αρκούδα και η βίδρα θεωρούνται είδη κινδυνεύοντα και ο λύκος ως τρωτό.

Η καταγραφή της κατάστασης του λύκου στον Φ.Δ Καλαμά-Αχέροντα είναι επίσης σημαντική γιατί το είδος βρίσκεται επιπλέον σε ισχυρή αλληλεπίδραση με τα νεκροφάγα αρπακτικά πουλιά, αρκετά εκ των οποίων βρίσκονται στην Ελλάδα σε κρίσιμη κατάσταση διατήρησης (π.χ όρνιο -Gyps fulvus, Ασπροπάρης - Neophron percnopterus). Η αλληλεπίδραση αυτή περιλαμβάνει ως κύριο συνδετικό κρίκο την παράνομη χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων. Σε περιπτώσεις ή περιοχές αύξησης των κρουσμάτων επιθέσεων από λύκο στο κτηνοτροφικό κεφάλαιο, η χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων συχνά εντείνεται με αποτέλεσμα μαζικές συχνά θανατώσεις νεκροφάγων αρπακτικών, καθώς ο κίνδυνος χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων μπορεί να σχετίζεται άμεσα με την κατανομή του λύκου και των περιστατικών θήρευσης κτηνοτροφικού κεφαλαίου. Οι προστατευόμενες περιοχές Καλαμά-Αχέροντα αποτελούν ιδιαίτερα σημαντικές περιοχές για τα εναπομείναντα άτομα όρνιου και ασπροπάρη στην Ελλάδα, καθώς η παρουσία των δυο αυτών ειδών έχει καταγραφεί σε 4 περιοχές: **α) GR2120007- Στενά Παρακαλάμου, β) GR2120004- Στενά Καλαμά γ) GR2120008 – όρη Παραμυθιάς- στενά Αχέροντα δ) GR2120002- έλος Καλοδικίου και ευρύτερη περιοχή (GR2120006- SPA Μαργαριτίου).**

Στόχοι

Βασικοί στόχοι του προγράμματος παρακολούθησης των ειδών προτεραιότητας είναι η εγκαθίδρυση μιας τυποποιημένης μεθοδολογίας αξιολόγησης της συνολικής κατάστασης διατήρησης τους, με έμφαση εφαρμογής της, εντός των περιοχών Natura 2000 (τόπων κοινοτικής σημασίας) αλλά και στο σύνολο της ευρύτερης περιοχής

ευθύνης του ΦΔ Καλαμά- Αχέροντα. Η αξιολόγηση περιλαμβάνει την καταγραφή των πληθυσμιακών μεγεθών τους, την εκτίμηση της κατάστασης του ενδιαίτημά τους, την καταγραφή των κινδύνων και απειλών και τον εντοπισμό σημαντικών περιοχών αναπαραγωγής τους.

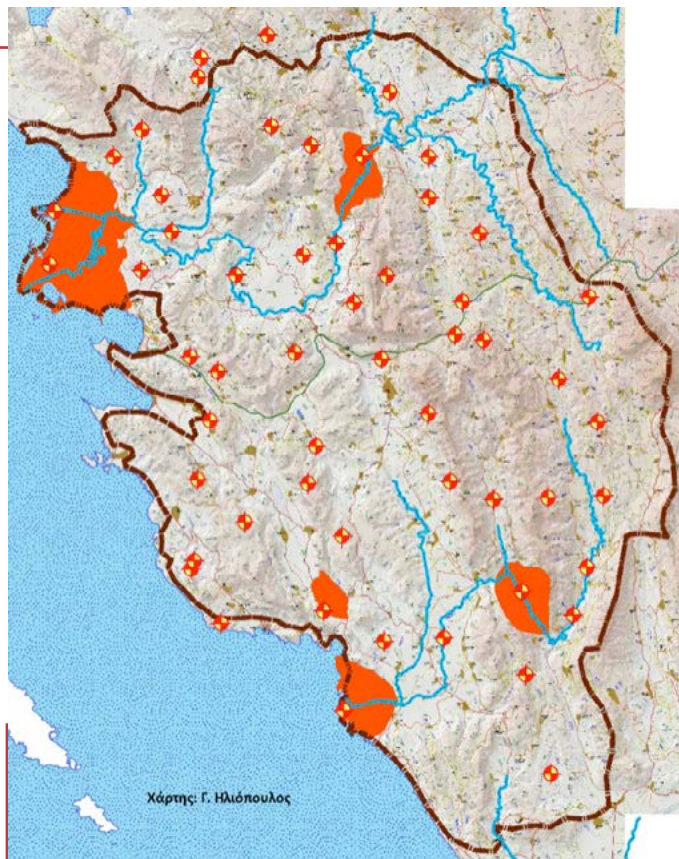
Μέθοδοι πεδίου

Η παρακολούθηση των θηλαστικών, ειδών που είναι αδύνατον να παρατηρήσει κανείς άμεσα στο ύπαιθρο, περιλαμβάνει μια ποικιλία μεθόδων έμμεσης καταγραφής της παρουσίας στο πεδίο. Είναι σημαντικό να χρησιμοποιούνται ταυτόχρονα διαφορετικές μέθοδοι καθώς η μια συμπληρώνει την άλλη, δίνοντας έτσι μια πληρέστερη εικόνα.

Η χρήση δικτύου αυτόματων καταγραφικών φωτογραφικών διατάξεων χρησιμοποιήθηκε για την καταγραφή όλων των ειδών θηλαστικών σε συνολικά 55 θέσεις της ευρύτερης περιοχής ευθύνης του Φ.Δ Καλαμά-Αχέροντα την περίοδο Απριλίου- Ιουλίου 2014. Οι διατάξεις τοποθετήθηκαν βάσει πλέγματος αναφοράς 5Χ5 κλμ φωτογραφίζοντας καθ'ολο το 24ώρο κάθε διερχόμενο θηλαστικό ενεργοποιούμενες από τη θερμότητα του σώματος τους. Οι καταγραφές παρέχουν σημαντικές πληροφορίες που αφορούν την ηλικιακή σύσταση και το μέγεθος των ειδών ενδιαφέροντος που διαβιούν σε ομάδες (λύκος, αγριόχοιρος), των ημερήσιων ρυθμών δραστηριότητας και της έντασης χρήσης της περιοχής από ανθρώπινες δραστηριότητες (κτηνοτροφία, κυνήγι κ.α). Τα δεδομένα παρουσίας από τις καταγραφικές διατάξεις θα αναλυθούν με σύγχρονες τεχνικές στατιστικής επεξεργασίας (occupancy models, maxent) που παρέχουν αξιόπιστα αποτελέσματα για την έκταση της κατανομής των ειδών και τη χρήση βιοτόπου.

Οι συνεντεύξεις σε κτηνοτρόφους και κυνηγούς, παρέχουν επίσης σημαντικές πληροφορίες για τα μεγάλα κυρίως σαρκοφάγα θηλαστικά (λύκο, αρκούδα). Οι σχετικές πληροφορίες που αξιοποιούνται στο πρόγραμμα, περιλαμβάνουν, εκτός της καταγραφής της παρουσίας των ζώων, δεδομένα επανεμφάνισής τους, αιτιών θνησιμότητας, τάσεων των πληθυσμών τους, αλλά και δεδομένων που σχετίζονται με τη σύγκρουση με τις ανθρώπινες δραστηριότητες (ζημιές στη κτηνοτροφία και την αγροτική παραγωγή).

Τα δεδομένα της συστηματικής καταγραφής των επιθέσεων από λύκους και αρκούδες στην ευρύτερη περιοχή του Φ.Δ Καλαμά-Αχέροντα από τον Ελληνικό οργανισμό γεωργικών ασφαλίσεων (ΕΛΓΑ) που παρέχονται, ψηφιοποιούνται και αποδίδονται σε περιβάλλον γεωγραφικών συστημάτων πληροφοριών παρέχοντας σημαντική πληροφορία για τις

Δίκτυο ψηφιακών φωτογραφικών διατάξεων που χρησιμοποιήθηκαν για την καταγραφή των θηλαστικών στις προστατευόμενες περιοχές Καλαμά-Αχέροντα το 2014. Στο χάρτη διακρίνονται οι περιοχές ΤΚΣ (τόποι κοινοτικού ενδιαφέροντος) που αποτελούν τους τομείς ευθύνης του Φ.Δ Καλαμά-Αχέροντα

περιοχές εκείνες όπου η σύγκρουση με την κτηνοτροφία είναι εντονότερη και επομένως χρήζουν διαχειριστικών παρεμβάσεων (π.χ ενίσχυση προληπτικών μεθόδων).

Για την καταγραφή της παρουσίας της βίδρας, είδος που ζει κοντά στο νερό και τρέφεται κυρίως με ψάρια και αμφίβια, εκτός από τη χρήση των καμερών σαρώνονται και οι κοίτες των ποταμών για ανεύρεση βιοδηλωτικών ενδείξεων παρουσίας του είδους, όπως τα χαρακτηριστικά ίχνη της και τα περιττώματα (spraints) με τη χαρακτηριστική οσμή καθώς περιέχουν υπολείμματα ψαριών τα οποία οι βίδρες αποθέτουν σε χαρακτηριστικά σημεία, όπως πάνω σε βράχους, για να μαρκάρουν και να «διαφημίσουν» τις επικράτειές τους.

Μέθοδοι πεδίου

Η συλλογή των δεδομένων παρουσίας των ειδών ενδιαφέροντος στο πεδίο έχει ολοκληρωθεί και αυτή τη στιγμή βρισκόμαστε στο στάδιο επεξεργασίας τους, που αποτελεί μια εξίσου χρονοβόρα φάση αντίστοιχη της συλλογής δεδομένων.

Η αρκούδα αποτελεί είδος που έχει επανεμφανισθεί τα τελευταία περίπου 5 έτη στην ευρύτερη περιοχή του φορέα, ως απόρροια της ευρύτερης τάσης επανάκαμψης του είδους στο σύνολο της κατανομής του στην Ελλάδα,

Ίχνη ενήλικης αρσενικής αρκούδας στην περιοχή της Λάκκας Σουλίου. Μικρός μόνο αριθμός από αρκούδες ζει στην ευρύτερη περιοχή ευθύνης του Φ.Δ Καλαμά.

λόγω της ραγδαίας βελτίωσης του βιοτόπου της, της νομικής προστασίας του είδους και της αλλαγής των στάσεων του κόσμου της υπαίθρου απέναντι στην αρκούδα την τελευταία 20ετία. Αναφορές για την παρουσία μεμονωμένων ατόμων αρκούδας υπάρχουν στη περιοχή της λάκκας Σουλίου, στα άνω στενά του ποταμού Καλαμά και στη συνοριακή ζώνη με την Αλβανία. Η αρκούδα εντοπίζεται στα περισσότερα ήσυχια τμήματα της ευρύτερης περιοχής κυρίως στα δρυοδάση που καλύπτουν την περιοχή μελέτης στα ανατολικά και Β.Α. Αναφέρθηκαν επίσης λίγες ζημιές σε μελισσοκομικές εκμεταλλεύσεις που μπορούν εύκολα να αντιμετωπισθούν με την χρήση ηλεκτροφόρων περιφράξεων που κρίνονται ιδιαίτερα αποτελεσματικές στο περιορισμό της σύγκρουσης.

Η αρκούδα έχει επανεμφανισθεί στη Λάκκα Σουλίου τα τελευταία χρόνια, προτιμώντας τα δρυοδάση στο ανατολικό και ΒΑ τμήμα της ευρύτερης περιοχής ευθύνης του ΦΔ Καλαμά-Αχέροντα.

Ο λύκος καταγράφηκε σε όλη την έκταση της ευρύτερης περιοχής μελέτης, εκτός όμως από τις περιοχές εκείνες όπου η πυκνότητα των κτηνοτροφικών ζώων και του αγριόχοιρου ήταν χαμηλές, όπως στα ανατολικά της Λάκκας Σουλίου. Εντοπίστηκαν τέσσερις τουλάχιστον αγέλες λύκων αποτελούμενες από μικρό αριθμό ζώων ανά αγέλη, αφού ο μέγιστος αριθμός λύκων που καταγράφηκε ήταν 5 άτομα. Έτσι ο πληθυσμός του λύκου στο σύνολο της ευρύτερης περιοχής ευθύνης του Φ.Δ (~ 2000 τετ.χλμ) εκτιμάται σε περίπου 20-25 άτομα που αντιστοιχεί σε πυκνότητα ατόμων λύκου ~ 1.5 άτομα/100 τετ.χλμ.

Ίχνη λύκου στο δέλτα του Καλαμά. Οι λύκοι χρησιμοποιούν στη περιοχή ποικιλία βιοτόπων με υψηλή πυκνότητα αγριόχοιρων και κτηνοτροφικών ζώων και όπου υπάρχουν ασφαλείς περιοχές ξεκούρασης και αναπαραγωγής συνηθέστερα με τη μορφή πυκνών θαμνώνων.

Αρσενικός ενήλικος λύκος στη περιοχή της Πλαταριάς

Η παρουσία καλής ποιότητας ποιμενικών σκύλων φύλαξης είναι ακόμα αρκετά συχνή στα χειμαδιά της Θεσπρωτίας αποτέλεσμα της διατήρησης του νομαδικού τρόπου άσκησης της εκτατικής κτηνοτροφίας στη περιοχή.

Θηλυκός αγριόχοιρος με μικρά της χρονιάς κοντά στα στενά του Καλαμά

Μεικτός αείφυλλος θαμνώνας από πουρνάρι και κουμαριά σε εξαιρετική κατάσταση διατήρησης στη περιοχή του Δ.Δ Άνω Ράχης σε συνδυασμό με ώριμες συστάδες βελανιδιάς. Η μείωση της εκτατικής κτηνοτροφίας σε συνδυασμό με το υψηλό ύψος βροχής στη περιοχή του Φ.Δ Καλαμά- Αχέροντα είχε ως αποτέλεσμα την επανάκαμψη των θαθνώνων ευνοώντας σημαντικά στην επανάκαμψη των μεγάλων θηλαστικών.

Αρσενική αγριόγατα στη περιοχή της λάκκας Σουλίου.

Αρσενικό ζαρκάδι στα στενά του Αχέροντα

Ο αγριόχοιρος παρουσιάζει ευρεία κατανομή στη περιοχή μελέτης καθώς καταγράφηκε στο 75% των καταγραφικών διατάξεων, ενώ διαπιστώθηκε αναπαραγωγή του είδους (καταγραφή θηλυκών ομάδων με μικρά της χρονιάς) στο 60%. Οι πυκνότητες των αγριόχοιρων είναι σημαντικά πιο υψηλές στους αείφυλλους θαμνώνες με πουρνάρι που βρίσκονται σε καλή κατάσταση διατήρησης και στους μεικτούς θαμνώνες με πουρνάρι και κουμαριά σε χαμηλά και μέσα υψόμετρα, ενώ συχνή είναι και οι παρουσίες τους στα όρια των δασικών εκτάσεων με αγροτικές περιοχές. Οι θαμνώνες προσφέρουν υψηλά τροφικά διαθέσιμα και αποτελούν ασφαλή καταφύγια για τους αγριόχοιρους καθώς η πρόσβαση από τον άνθρωπο είναι περιορισμένη λόγω του δύσβατου χαρακτήρα τους.

Το ζαρκάδι αντίθετα βρίσκεται σε χαμηλές μόνο πυκνότητες καθώς δεν ευνοείται ιδιαίτερα από τη παρουσία πολύ πυκνών διαπλάσεων με θάμνους και προτιμά κοιλάδες στη περιοχή μελέτης με δρυοδάση και αρκετά ανοίγματα. Η παρουσία του εντοπίστηκε κυρίως στα ανατολικά και Β.Α της περιοχής (π.χ λάκκα Σουλίου)

Κοινό είδος που απαντάται σε όλη την έκταση της ευρύτερης περιοχής ευθύνης του Φ.Δ είναι η αγριόγατα καθώς καταγράφηκε στο 70% των διατάξεων και σε σε μια μεγάλη ποικιλία βιοτόπων, από τους υγροτόπους μέχρι του υψηλότερου υψομέτρου δάση ελάτης. Το είδος βρίσκεται σε χαμηλές όμως πυκνότητες καθώς είναι ο μόνος πραγματικός θηρευτής από όλα τα σαρκοφάγα της περιοχής, σε αντίθεση με το λύκο και την αλεπού που τρέφονται πολύ συχνά με πτώματα.

Η βίδρα εντοπίστηκε στο δέλτα του Καλαμά, στις εκβολές του Αχέροντα, στα στενά Καλαμά και στα στενά του Αχέροντα ενώ στο έλος Καλοδικίου η παρουσία της βίδρας δεν έχει ακόμα επιβεβαιωθεί.

Ίχνη βίδρας στο δέλτα του Καλαμά

Παρόχθιος βιότοπος της βίδρας στα στενά του Καλαμά σε εξαιρετική κατάσταση

αγριόγατα

Μαριάνθη Παπαγιάννη
Υπεύθυνη τομέα ενημέρωσης

Η Αγριόγατα ή Αγριόγατα η κοινή (*Felis silvestris*) είναι ένα είδος μικρόσωμων σαρκοφάγων θηλαστικών του γένους Αίλουρος (*Felis*) της οικογένειας των Αιλουρίδων, η οποία μοιάζει πολύ με την κατοικίδια γάτα.

Η ευρωπαϊκή αγριόγατα είναι μοναχική και αποφεύγει τον άνθρωπο. Όπως και στις συγγενικές γάτες η ζωή τους είναι ως επί το πλείστον καθιστική, συνήθως παραμονεύει και επιτίθεται αιφνιδιαστικά στα θύματά της με ένα άλμα. Πολύ σπάνια, μόνο σε εξαιρετικές συνθήκες θα κυνηγήσει μακριά από την κάλυψη του δάσους, σε ανοιχτά μέρη.

Έχουν πολύ αναπτυγμένες αισθήσεις που σε συνδυασμό με την υψηλή νοημοσύνη τους, μπορούν να αντιληφθούν έγκαιρα τους φυσικούς κινδύνους, με την όσφρηση μπορεί να αντιληφθεί και να ξεχωρίσει αμέσως τον κίνδυνο.

Τα χαρακτηριστικά μεγάλα νύχια σε συνδυασμό με τα κοφτερά δόντια, την οξύτατη όραση και ακοή τη δυνατότητα να αναρριχώνται στα δένδρα με πολύ μεγάλη ευκολία την καθιστούν ένα δυνατό θηρευτή, με την χαρακτηριστική ευκινησία που διακρίνει όλες τις γάτες. Συνεπώς, η αγριόγατα αποτελεί ένα πολύ επικίνδυνο και επιτυχημένο κυνηγό.

Όσον αφορά στο εύρος της περιοχής επικράτειας, αν υπάρχει σχετική αφθονία θηραμάτων αρκούν 2 έως 3 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Στην αντίθετη περίπτωση, η επικράτεια αυξάνεται στα 9 τετραγωνικά χιλιόμετρα με τα αρσενικά να κατέχουν μεγαλύτερη επικράτεια από τα θηλυκά.

Το χρώμα της διαφοροποιείται ανάλογα με την εποχή από γκριζο καφέ ως γκριζοκίτρινο με σκούρες ραβδώσεις και στίγματα στο σώμα και με μικρότερη ουρά από την ήμερη, με πυκνό, μακρύ τρίχωμα με μαύρους έντονους δακτυλίους στην ουρά. Επίσης έχει μία χαρακτηριστική συνεχή μαύρη γραμμή στην πλάτη της. Η εμφάνιση της άγριας γάτας είναι μεγαλύτερη και πιο ισχυρή από μια ήμερη γάτα. Οι αρσενικές αγριόγατες έχουν συνολικό μήκος 83 έως 97 cm και βάρος 3,0 - 6,5 kg, ενώ οι θηλυκές, έχουν συνολικό μήκος 73 έως 94 cm και βάρος 2,3 - 4,9 kg.

Μελέτες έχουν δείξει ότι η διατροφή της αγριόγατας αποτελείται κυρίως κατά 80% από μικρά θηλαστικά (ποντίκια αρουραίοι, κ.λπ.). Μόνο περιστασιακά κυνηγούν άλλα ζώα όπως λαγούς, πουλιά, σαύρες, βατράχια και έντομα. Επίσης σε στιγμές ανάγκης θα τραφεί και με χόρτα ή φρούτα.

Η εποχή του ζευγαρώματος της αγριόγατας αρχίζει

από τον Ιανουάριο έως τον Μάρτιο. Η περίοδος κύησης είναι περίπου εννέα εβδομάδες, το θηλυκό γεννά σε ασφαλές και καλά κρυμμένο μέρος συνήθως δύο έως τέσσερα μικρά. Σε 4 μέχρι 8 μήνες τα μικρά ενηλικιώνονται και αρχίζουν να αναζητούν τη δική του επικράτεια. Η θνησιμότητα στις νεαρές αγριόγατες είναι υψηλή, κάτω από ιδανικές συνθήκες μπορεί να ζήσει από 12 έως 15 χρόνια.

Οι οικόσιτες γάτες που αγρίεψαν παραμένουν σε άμεση γειτνίαση με τους ανθρώπινους οικισμούς, οι αγριόγατες αντίθετα αποφεύγουν να ζούνε κοντά σε ανθρώπινες δραστηριότητες, αυτό έχει σαν συνέπεια να μην έρχονται συχνά σε άμεση επαφή τα δύο είδη ακόμη και αν τα όριά τους συμπίπτουν είναι πολύ σπάνιο να ζευγαρώσουν, παρ'όλο που η οπτική ομοιότητα είναι μεγάλη ανάμεσα στην γάτα και στην αγριόγατα, αυτό δεν μπορεί να αποκρύψει το γεγονός ότι πρόκειται για δύο εντελώς ξεχωριστά είδη γάτας.

Η αγριόγατα είναι το μόνο είδος γάτας που δεν μπορεί να εξημερωθεί, ακόμη και αγριόγατες που έχουν γεννηθεί και μεγαλώσει σε αιχμαλωσία δεν μπορούν να συνηθίσουν την ανθρώπινη παρουσία, ποτέ δεν θα αφήσουν τον άνθρωπο να τις αγγίξει και πάντα κρατούν μία απόσταση ασφαλείας, ή προσπαθούν να μην κάνουν την εμφάνισή τους αισθητή όσο διαρκεί η ανθρώπινη παρουσία.

Φωτογραφίες αγριόγατας σε φυσικό περιβάλλον έχουμε μόνο από την δεκαετία του 50 και μετά! Ακόμη και σήμερα είναι εξαιρετικά σπάνιες φωτογραφίες αγριόγατας στο φυσικό περιβάλλον.

Η παρουσία της αγριόγατας σε μία περιοχή σπάνια γίνεται άμεσα αντιληπτή με οπτική επαφή.

Οι μεγαλύτεροι πληθυσμοί απαντώνται σε απομακρυσμένες δασικές περιοχές, ειδικά στα φυλλοβόλα δάση της Σκωτίας, της Γαλλίας, της Ιταλίας και σε ένα μεγάλο μέρος της Ρωσίας. Στην Ελλάδα έχουν καταγραφεί ευρωπαϊκές αγριόγατες σε όλη την κεντρική και βόρεια Ελλάδα, κυρίως σε παραποτάμιες περιοχές και υγροτόπους. Απαραίτητη προϋπόθεση για την παρουσία τους φαίνεται πως είναι η ύπαρξη πυκνής βλάστησης.

Υπάρχουν τρία υποείδη - τύποι αγριόγατας:

Η **Αφρικανική**, με κατανομή Αφρική και Μέση Ανατολή, η **Ασιατική** με κατανομή Ιράν, Δημοκρατίες Κεντρικής Ασίας, Πακιστάν, Αφγανιστάν, Δ. Ινδία και η **Ευρωπαϊκή**, υποείδος που υπάρχει σε χώρες της Κεντρικής και Νότιας Ευρώπης, Μικρά Ασία και τον Καύκασο.

Η αγριόγατα συναντάται σε όλη την Κεντρική και Βόρεια Ελλάδα από τη Στερεά και πάνω. Η πυκνότητα πληθυσμού φαίνεται να είναι μεγαλύτερη στην Βόρεια και Ανατολική Ελλάδα και κυρίως σε παραποτάμιες περιοχές και υγροτόπους. Αγριόγατες έχουν αναφερθεί από το ύψος της θάλασσας έως σχεδόν 2000 μ. υψόμετρο.

Επιστήμονες έχουν εντοπίσει τα τελευταία χρόνια ευρωπαϊκές αγριόγατες στα δάση της βόρειας Πίνδου και μάλιστα κοντά σε οικισμούς, όπως επίσης και σε παραποτάμιες περιοχές, παραμένει ωστόσο ένα σπάνιο

είδος για την ελληνική επικράτεια. Εκτός από την Κεντρική και Βόρεια Ελλάδα, υπάρχει μικρός αριθμός αγριόγατας και στην Κρήτη. Στη Κρήτη, πρόκειται για υποείδος- τύπο της Αφρικανικής αγριόγατας. Το 1996 έγινε παρακολούθηση ενός αρσενικού Κρητικού αγριόγατου με ραδιοκολάρο για περίπου ένα χρόνο από Ιταλούς επιστήμονες σε συνεργασία με το βιολογικό τμήμα του Πανεπιστημίου Κρήτης.

Ανεπιβεβαίωτες αναφορές υπάρχουν επίσης για πιθανότητα ύπαρξης αγριόγατας στην Βόρεια Πελοπόννησο.

Ο μεγαλύτερος κίνδυνος για την επιβίωση της αγριόγατας στην Ευρώπη αλλά και παγκόσμια, είναι ο υβριδισμός της με την ήμερη γάτα και ο επακόλουθος αφανισμός της. Αυτή η περίπτωση είναι περισσότερο έντονη σε πυκνοκατοικημένα μέρη, όπως το Ισραήλ όπου οι αγριόγατες έχουν πλέον αφανισθεί, ή η Σκωτία όπου οι "καθαρές" αγριόγατες είναι εξαιρετικά σπάνιες πλέον. Στην Ελλάδα δεν γνωρίζουμε την έκταση του υβριδισμού αλλά από δείγματα ταριχευμένων γάτων μπορούμε, τουλάχιστον μακροσκοπικά να συμπεράνουμε, ότι υπάρχει κάποια επιμειξία. Άλλοι κίνδυνοι για την επιβίωση της αγριόγατας είναι η καταστροφή των βιοτόπων (δασών και υγροτόπων) καθώς και η ανθρωπογενής θνησιμότητα. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι αγριόγατες είναι συχνά θύματα τροχαίων, ενώ λιγότερο συχνά φαίνεται να σκοτώνονται από κυνηγούς.

Προστατεύεται από την οδηγία 92/43/ΕΟΚ ως είδος κοινοτικού ενδιαφέροντος που απαιτεί αυστηρή προστασία, από το CITE και από το Κόκκινο Βιβλίο (η αγριόγατα της Κρήτης, μιας και διαφοροποιείται γενετικά από της ενδοχώρας).

ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Στενών και Εκβολών ποταμών Αχέροντα & Καλαμά

5ο χλμ Ηγουμενίτσας - Σαγιάδας, Τ.Κ. 46 100 • ΤΘ 115 • Τηλ. 26650 21319

<http://www.kalamas-acherontas.gr>

blog: fdkal-ach.blogspot.gr

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ: info@kalamas-acherontas.gr